

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การที่ประเทศไทยประสบกับวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ทำให้การจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรมีความยุ่งยากและมีข้อจำกัดในหลายด้านกล่าวคือ ความสามารถในการเสียภาษีของประชาชนลดลง แต่มีเป้าหมายการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้น ในขณะที่ยังจำเป็นต้องมีมาตรการทางภาษีเพื่อช่วยสนับสนุนการฟื้นตัวของภาคเศรษฐกิจต่างๆ จากผลการศึกษาต่างๆ ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปว่าวิกฤตเศรษฐกิจของไทย ในปี พ.ศ. 2540 เกิดความผิดพลาด ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการเงินระหว่างประเทศ การเปิดเสรีบัญชีทุนระหว่างประเทศและการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ดึงดูดให้เงินทุนระยะสั้นไหลเข้ามามากเกินไป ทำให้นโยบายการเงินไม่ได้ผล และค่าเงินบาทที่แท้จริงสูงเกินไป การปล่อยเงินเชื่อของสถาบันการเงิน โดยอาศัยเงินกู้จากต่างชาติ มีส่วนเพิ่มความเสี่ยงจากการเก็งกำไรในธุรกิจ ในที่สุดการส่งออกเกิดชะงักงันในปี พ.ศ. 2539 และการตื่นตระหนกของนักลงทุนระหว่างประเทศจึงทำให้เงินทุนไหลออกมีการเก็งกำไรค่าเงินบาทและสถานการณ์เลวร้ายเข้าสู่ขั้นวิกฤต รัฐบาลหลังจากที่ท่านนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ได้เข้ามาบริหารประเทศภายใต้แนวนโยบาย คิดใหม่ ทำใหม่ โดยปฏิรูปและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในทุกด้านเพื่อมุ่งหวังให้เศรษฐกิจไทย สามารถฟื้นตัวและเติบโตอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะนโยบายเศรษฐกิจรากหญ้า และหลักประกันสังคม ไม่ว่าจะเป็นโครงการสามสิบบาทรักษาทุกโรค โครงการพักชำระหนี้เกษตรกร โครงการกองทุนหมู่บ้าน โครงการบ้านเอื้ออาทรและโครงการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุน ได้มีส่วนทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตขึ้น ดังนั้น เพื่อที่จะทำงานให้บรรลุภารกิจ คือ ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บ และการให้บริการที่ดีเพื่อเพิ่มความสนใจในการเสียภาษี ซึ่งตลอด 3 ปีที่ผ่านมา กรมสรรพากรได้เร่งปรับปรุงการบริหารงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) เป็นแกนนำในการให้บริการผู้เสียภาษีหลายด้าน การกำกับดูแลการเสียภาษีให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อลดภาระและปัญหาการตรวจสอบภาษีย้อนหลัง รวมทั้งวางรากฐานทางด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเพิ่มช่องทางการให้บริการใหม่ๆ แก่ผู้เสียภาษีให้รวดเร็ว ลดขั้นตอนงาน ตลอดจนการปรับกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เป็นผลให้การจัดเก็บภาษีเกินเป้าหมายคือ

ประมาณการรายได้จำนวน 9,400 ล้านบาท 29,000 ล้านบาท และ 89,000 ล้านบาท ในปีงบประมาณ 2544-2546 ตามลำดับ แสดงดัง ตารางที่ 1.1 ผลงานดังกล่าวมีส่วนสำคัญยิ่ง ต่อการช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและการฟื้นฟูเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา และยังช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของฐานะการคลังเพื่อให้รัฐสามารถจัดทำงบประมาณสมดุลได้ในปีงบประมาณ 2548

ตารางที่ 1.1 ผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรทั้งประเทศเปรียบเทียบประมาณการตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544-2546

หน่วย:ล้านบาท

เดือน	ปีงบประมาณ 2544			ปีงบประมาณ 2545			ปีงบประมาณ 2546		
	ประมาณการ	จัดเก็บจริง	สูง (ต่ำ) %	ประมาณการ	จัดเก็บจริง	สูง (ต่ำ) %	ประมาณการ	จัดเก็บจริง	สูง (ต่ำ) %
ต.ค.	31,631.48	32,769.36	3.60	33,751.69	35,063.65	3.89	34,843.27	37,457.96	7.50
พ.ย.	32,801.60	36,995.88	12.79	37,628.45	37,770.02	0.38	37,822.06	40,107.30	6.04
ธ.ค.	32,094.88	31,149.94	-2.95	32,987.24	32,515.80	-1.43	32,716.26	37,788.00	15.50
ม.ค.	37,446.59	37,618.20	0.46	38,330.24	39,032.59	1.83	39,311.61	45,051.11	14.60
ก.พ.	35,241.56	32,991.83	-6.38	35,820.75	36,781.20	2.68	36,700.27	43,021.04	17.22
มี.ค.	37,430.31	37,646.03	0.58	41,485.76	40,708.82	-1.87	42,874.73	47,024.75	9.68
เม.ย.	36,433.45	36,926.33	1.35	39,263.95	40,306.08	2.65	41,436.84	45,324.77	9.38
พ.ค.	76,430.97	83,312.81	9.00	76,249.14	94,985.34	24.57	74,596.61	94,809.66	27.10
มิ.ย.	33,845.32	32,583.24	-3.73	35,326.33	35,086.40	-0.68	48,257.63	55,793.38	15.62
ก.ค.	36,268.15	35,614.74	-1.80	37,515.74	38,421.29	2.41	39,182.50	42,530.73	8.55
ส.ค.	66,122.24	67,935.68	2.74	69,111.28	75,794.95	9.67	65,200.81	78,104.28	19.79
ก.ย.	34,463.51	34,089.09	-1.09	37,529.43	37,665.17	0.36	45,057.43	60,493.35	34.26
รวม	490,210.06	499,633.13	1.92	515,000.01	544,131.31	5.66	538,000.00	627,506.32	16.64

ที่มา: กรมสรรพากร (2547)

จากตารางที่ 1.1 จะเห็นว่าผลจัดเก็บจริงในปีงบประมาณ 2544 เท่ากับ 499,633.13 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการร้อยละ 1.92 ในปีงบประมาณ 2545 เท่ากับ 544,131.31 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการร้อยละ 5.66 และในปีงบประมาณ 2546 เท่ากับ 627,506.32 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการร้อยละ 16.64 ซึ่งมีแนวโน้มและอัตราส่วนที่สูงขึ้นตลอดในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา

ในส่วนของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ซึ่งมีหน้าที่งานที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง คือ การให้บริการผู้เสียภาษีด้วยระบบข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology : IT) ที่ทันสมัย การยื่นแบบเพื่อเสียภาษีผ่านระบบเครือข่ายเชื่อมโยงทั่วโลก (Internet) การดำเนินงานติดตามสำรวจธุรกิจนอกระบบ การกำกับดูแลผู้เสียภาษีและให้บริการผู้เสียภาษีเป็นรายผู้ประกอบการ การคืนภาษีที่ถูกต้องรวดเร็วทันตามกำหนดเวลา การดำเนินมาตรการจูงใจในการปฏิบัติ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเสียภาษีของผู้เสียภาษีให้ถูกต้องครบถ้วนเป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและประมาณการรายได้ของกรมสรรพากร ซึ่งส่งผลให้การจัดเก็บภาษีอากรสามารถจัดเก็บได้ตามเป้าหมายและมีอัตราการขยายตัวอย่างต่อเนื่องดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 ข้อมูลการจัดเก็บภาษีสรรพากรปีงบประมาณ 2544-2546 สำนักงานสรรพากรพื้นที่ภาค 8

หน่วย : ล้านบาท

หน่วยงาน	2544	อัตราเพิ่ม (%)	2545	อัตราเพิ่ม (%)	2546	อัตราเพิ่ม (%)
เชียงใหม่	2,094.32	4.6	2,297.01	9.68	2,601.48	13.26
เชียงใหม่(สาขา)	460.265	8.19	499.703	8.57	584.417	16.95
ลำปาง	834.31	1.6	958.081	14.84	1,108.51	15.7
แม่ฮ่องสอน	74.191	1.15	85.05	14.64	88.276	3.79
เชียงราย	754.883	1.37	812.755	7.67	830.805	2.22
น่าน	159.442	2.71	184.659	15.82	201.163	8.94
ลำพูน	1,294.79	47.4	1,449.71	11.96	1,229.69	-15.18
แพร่	298.817	-2.6	337.043	12.79	321.715	-4.55
พะเยา	199.347	3.89	224.338	12.54	227.376	1.35
รวมภาค 8	6,170.37	10.2	6,848.35	10.99	7,193.43	5.04

ที่มา: กรมสรรพากร (2547)

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นถึงผลการจัดเก็บภาษีอากรในระยะ 3 ปี ของสำนักงานสรรพากรภาค 8 โดยในปีงบประมาณ 2544 เก็บได้ 6,170.37 ล้านบาท มีอัตราเพิ่มร้อยละ 10.20 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 10.99 ในปีงบประมาณ 2545 ส่วนปีงบประมาณ 2546 มีอัตราเพิ่มลดลงจากปีก่อน คือเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.04 เนื่องจากมีการตั้งเป้าประมาณการไว้สูงแต่ก็สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้มากกว่าปีก่อน และเมื่อมองแยกเป็นรายพื้นที่ จะเห็นว่าพื้นที่ส่วนใหญ่มีแนวโน้มและอัตราการจัดเก็บที่สูงขึ้นทุกปี กรมสรรพากรใช้ประมาณการรายได้สรรพากร เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการควบคุมผลการจัดเก็บภาษีอากร และใช้ควบคุมการปฏิบัติงาน ของหน่วยจัดเก็บให้สามารถดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทั้งจะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรในการจัดเก็บภาษีอากร ที่กรมสรรพากรมีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อีกทั้งยังมีประโยชน์สำหรับการวางแผนการคลังของรัฐบาล โดยหากนำผลของประมาณการรายได้มาเทียบกับ งบประมาณรายจ่ายรวมของรัฐบาลแล้ว จะทำให้รัฐบาลสามารถตัดสินใจได้ว่างบประมาณแผ่นดินในปีงบประมาณปัจจุบันและปีถัดไป ควรจะมีลักษณะหรือสถานะอย่างไร เช่น เกินดุลสมดุลหรือขาดดุลเป็นจำนวนเงินเท่าใด ในกรณีงบประมาณแผ่นดินเป็นงบประมาณขาดดุลก็จะทำให้รัฐบาลสามารถตัดสินใจต่อไปได้อีกขั้นตอนหนึ่งว่า จะต้องก่อหนี้สาธารณะขึ้นใหม่หรือไม่เป็นจำนวนเท่าใด หรือจะตัดรายจ่ายและชะลอการใช้จ่ายในโครงการใดบ้าง ในกรณีงบประมาณแผ่นดินเป็นงบประมาณเกินดุล ก็จะทำให้ รัฐบาลตัดสินใจต่อไปได้อีกขั้นตอนหนึ่งว่า ควรใช้หนี้สาธารณะเก่าที่มีอยู่เดิมหรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใด

ที่สำคัญก็คือ การใช้เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี โดยมุ่งเน้นการจัดเก็บภาษีอากรในพื้นที่หรือธุรกิจที่มีการขยายตัวและกำหนดประมาณการรายได้ภาษีอากรในพื้นที่แต่ละแห่งแตกต่างกันไป เช่น ในพื้นที่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็จะกำหนดประมาณการรายได้ในอัตราที่สูง ในการตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี รัฐบาลจะกำหนดนโยบายว่าในปีที่จะถึงนี้ จะให้มีงบประมาณ เกินดุล สมดุล หรือขาดดุล หลังจากนั้น รัฐบาลจะมีการกำหนดงบประมาณรายรับก่อนเสมอ จึงจะกำหนดงบประมาณรายจ่ายเป็นลำดับสุดท้าย การกำหนดวงเงินงบประมาณรายรับจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ เช่น รายได้ประชาชาติ ความสามารถในการจัดเก็บภาษี ภาวะเศรษฐกิจสังคม เป็นต้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของสำนักงานประมาณการรายรับ โดยใช้แนวโน้มงบประมาณรายรับในปีที่ผ่านมาเป็นฐานในการคำนวณ และกำหนดให้หน่วยงานเกี่ยวกับรายรับที่มีรายได้ ประมาณการรายรับในปีนั้น พิจารณาประสานงานกับกระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และธนาคารแห่งประเทศไทย

เมื่อมีการกำหนดงบประมาณรายรับ ต่อมาจึงจัดทำงบประมาณรายจ่าย โดยสำนักงานประมาณจะแจ้งให้ส่วนราชการ คาดประมาณการงบประมาณรายจ่ายของตนเอง และทำรายละเอียด

งบประมาณรายจ่ายภายในเพดานวงเงินที่สำนักงานงบประมาณกำหนด ส่วนกรมสรรพากรมีนโยบายให้สรรพากรทุกภาค และทุกเขตพื้นที่ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำประมาณการรายได้สรรพากรเป็นยอดเบื้องต้นเสนอกรมสรรพากร และร่วมประชุมพิจารณากำหนดประมาณการรายได้ภาษีอากรร่วมกัน เพื่อที่จะทำให้การจัดทำประมาณการรายได้ภาษีอากรมีข้อมูลในการวิเคราะห์ ทั้งในระดับจุลภาค และระดับมหภาค ซึ่งจะส่งผลให้ประมาณการรายได้ที่จะนำมาใช้เป็นเป้าหมายในการจัดเก็บภาษีของหน่วยงานจัดเก็บภาษีทุกระดับมีความเหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจและศักยภาพในการจัดเก็บภาษีอากรของหน่วยงานจัดเก็บภาษีทุกระดับต่อไป

ปัจจุบันกรมสรรพากรมีการจัดทำประมาณการรายได้สรรพากรเป็น 2 ระดับ โดยระดับแรก คือ ประมาณการรายได้สรรพากรเพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการจัดเก็บภาษี จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อจะให้เป็นกรอบในการกำหนดงบประมาณรายจ่ายประจำปีของรัฐบาล โดยในแต่ละปีกระทรวงการคลังได้เชิญหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน่วยงานในกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณรายรับรายจ่าย เช่น กรมบัญชีกลาง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งก็คือสำนักงานประมาณ และหน่วยงานจัดเก็บภาษีอากร มาร่วมพิจารณากำหนดประมาณการรายได้สรรพากรและภาษีอากรประเภทอื่นที่จะใช้สำหรับปีงบประมาณถัดไปซึ่งโดยปกติ การกำหนดเป้าหมายนี้จะกระทำในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี(หรือก่อนที่จะเริ่มปีงบประมาณใหม่ประมาณ 8 เดือน) โดยหน่วยงานต่างๆ จะศึกษาข้อมูลเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจต่างๆ เช่น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (GDP) อัตราเงินเฟ้อ การนำเข้าและส่งออก อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนผลการจัดเก็บภาษีอากรที่เกิดขึ้นจริงในอดีต นำมาใช้ในการกำหนดเป้าหมายการจัดเก็บภาษีอากรในปีถัดไป ซึ่งทุกหน่วยงานจะใช้หลักวิธีการสถิติ เศรษฐศาสตร์ และเศรษฐมิติ เพื่อคำนวณตัวเลขที่เป็นไปได้ นำมากำหนดเป้าหมายการจัดเก็บภาษีอากร เป้าหมายที่กำหนดนี้จะเป็นเป้าหมายรวมเพื่อใช้กำหนดงบประมาณการรายได้รายจ่ายของทั้งประเทศเป็นหลักและรัฐบาลจะเสนอขอความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

ระดับที่สอง คือประมาณการรายได้สรรพากร ที่ใช้เป็นเป้าหมายในการบริหารงานภายในกรมสรรพากร เนื่องจากประมาณการรายได้สรรพากรที่ใช้เป็นเป้าหมายในการจัดเก็บภาษี นั้นเป็นประมาณการที่ได้จัดทำขึ้นเป็นการล่วงหน้าก่อนเป็นเวลานาน ตัวแปรหรือข้อสมมติฐานของภาวะเศรษฐกิจที่กำหนดไว้เดิมอาจเปลี่ยนแปลง สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง เช่น ประมาณการรายได้สรรพากรสำหรับปีงบประมาณ 2541 ได้จัดทำเมื่อเดือน พฤษภาคม 2540 แต่เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 รัฐบาลได้ประกาศให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเป็นอัตราลอยตัว ซึ่งส่งผล

ให้ปัจจัยต่างในทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เช่น นิติบุคคลที่มีภาวะหนี้ผูกพันกับต่างประเทศ จะได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนและทำให้ชำระภาษีลดลงจากที่ได้คาดไว้เดิมเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการประมาณการอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เป้าหมายที่จะนำไปให้หน่วยงานจัดเก็บภาษี ใช้จ่ายปฏิบัติ หรือบริหารงานจัดเก็บภาษี มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และแก้ไขปัญหาการกระจายเป้าหมายให้แต่ละหน่วยงานจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรที่มีอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการโยกย้ายสถานประกอบการขนาดใหญ่อยู่บ่อยครั้ง ในแต่ละปี กรมสรรพากรจะจัดทำประมาณการรายได้สรรพากรเพื่อใช้ในการบริหารภายในอีกครั้งในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน (3 เดือน) ทั้งนี้เป้าหมายที่ใช้ในการบริหารงานภายในนี้จะเป็นเป้าหมายที่กำหนดสำหรับหน่วยงานระดับภาค จังหวัด จำแนกเป็นประเภทภาษีและลักษณะจัดเก็บ โดยจะพิจารณาจากข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีอากร ของแต่ละหน่วยจัดเก็บ ข้อมูลพื้นฐานภาวะเศรษฐกิจของแต่ละท้องที่ ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดเพื่อใช้ในการบริหารงานภายในกรมสรรพากรนี้ จะมีการพิจารณาเป็นรายประเภทกิจการด้วย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้หน่วยงานจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีอากร ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ และเพื่อใช้ในการจัดทำเอกสารงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของรัฐบาล

ภายหลังการปรับปรุงโครงสร้างกรมสรรพากร ในปี 2535 กรมสรรพากรเริ่มเน้นให้ภาคมีส่วนรวมในการจัดทำประมาณการรายได้การหารี้อกับหน่วยงานด้านนโยบายเพื่อให้ประมาณการใกล้เคียงศักยภาพการจัดเก็บ และเป็นเครื่องชี้ประสิทธิภาพการทำงาน และช่วยในการบริหารการจัดเก็บภาษี จากที่กล่าวมาทำให้ผู้ศึกษาสนใจจะศึกษาถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประมาณการรายได้ภาษีอากรกับรายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงของสำนักงานสรรพากรภาคว่าเป็นอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารของกรมสรรพากรและหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงกลยุทธ์ นโยบาย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต และส่งผลให้การจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยนำเงินที่ได้มาพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศดีขึ้นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งมีผลต่อการทำประมาณการรายได้สรรพากรบนพื้นฐานของกฎหมายที่รองรับของสำนักงานสรรพากรภาค 8
- 2) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างประมาณการรายได้ภาษีอากรกับรายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงของสำนักงานสรรพากรภาค 8

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

- 1) เพื่อชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดทำประมาณการรายได้ภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรภาค 8 ในระยะที่ผ่านมา และพัฒนาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพต่อไป
- 2) เพื่อเป็นข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารของกรมสรรพากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุงกลยุทธ์ นโยบาย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำกัดขอบเขตเฉพาะประมาณการรายได้สรรพากรในส่วน of สำนักงานสรรพากรภาค 8 ซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานในแต่ละจังหวัดที่อยู่ในความควบคุมและกำกับดูแล 9 พื้นที่ โดยใช้วิธีหาส่วนแบ่งตลาด เพื่อให้แยกออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่มีผลการจัดเก็บอากรขนาดใหญ่
2. กลุ่มที่มีผลการจัดเก็บอากรขนาดกลาง
3. กลุ่มที่มีผลการจัดเก็บอากรขนาดเล็ก

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การขาดดุลงบประมาณ (Budget Deficit) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างรายได้และวงเงินงบประมาณรายจ่ายตามที่กำหนดไว้ตามเอกสารงบประมาณ

การขาดดุลเงินสด (Cash Deficit) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างรายได้และรายจ่ายจริงของรัฐบาล

งบประมาณสมดุล (Balance Budget) คือ รายรับปัจจุบันเท่ากับรายจ่ายปัจจุบัน ในกรณีงบประมาณแผ่นดินสมดุลหมายถึงรายได้จากแหล่งต่างๆ อันได้แก่ ภาษี ค่าธรรมเนียม รายได้จากรัฐวิสาหกิจ (ไม่รวมเงินกู้) เท่ากับรายจ่ายต่างๆ

งบดุล (Balance of Trade) เป็นงบการเงินแสดงที่มาของเงินทุน (sources of fund) ณ เวลาใดเวลาหนึ่ง ประกอบด้วยหนี้สินและทุน และการแสดงเงินทุน (uses of fund) ในรูปของทรัพย์สินประเภทต่างๆ

ฐานภาษี (Tax Base) คือจำนวนเงินหรือมูลค่าหรือหน่วยสินค้าที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณภาษี ตัวอย่าง ได้แก่ ฐานภาษีสำหรับเงินได้บุคคลธรรมดา ก็คือรายได้สุทธิ ฐานภาษีสำหรับภาษีทรัพย์สิน ก็คือมูลค่าทรัพย์สินที่ประเมินได้ ฐานภาษีสำหรับรถยนต์ ก็คือกำลังม้าหรือมูลค่า (แล้วแต่กรณี)

ฐานเงิน (Monetary Base) ประกอบด้วยธนบัตรและเหรียญกษาปณ์ที่หมุนเวียนอยู่ในมือประชาชน และในมือธนาคารพาณิชย์ รวมทั้งเงินฝากสถาบันการเงินที่ฝากไว้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งในทางเศรษฐศาสตร์ ฐานเงินจะสามารถสร้างปริมาณเงินหมุนเวียนได้จำนวนที่เท่าขึ้นกับขนาดของตัวพื้นฐานเงิน

ภาษีอัตราต่างกัน (Differential Duty) คือการกำหนดและเก็บอัตราภาษีต่างกันสำหรับสินค้าชนิดเดียวกันที่ส่งมาจากแหล่งที่ต่างกัน ทั้งนี้เป็นการใช้สิทธิพิเศษแก่บางประเทศเป็นการเฉพาะ

ภาษีทางตรง (Direct Tax) คือ ภาษีที่เก็บโดยที่ผู้เสียภาษีไม่สามารถผลักภาระภาษีไปยังบุคคลอื่น ได้แก่ ภาษีเงินได้ และภาษีมรดก ตรงข้ามกับภาษีทางอ้อม (indirect tax) ซึ่งผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระไปยัง บุคคลอื่น ได้แก่ ภาษีศุลกากร ภาษีการค้า ภาษีสรรพสามิต ฯลฯ

ภาระภาษี (Incidence of Taxation) คือ กฎหมายภาษีมักกำหนดผู้มีหน้าที่ที่จะต้องจ่ายภาษีไว้ชัดเจน แต่ในทางเศรษฐศาสตร์สนใจศึกษาว่าใครเป็นผู้รับภาระไปให้ผู้อื่น และภาษีทางอ้อมซึ่งเป็นภาษีที่ผู้เสียภาษีสามารถผลักภาระให้ผู้อื่น

รายได้ที่พึงประเมิน (Assessable Income) คือ รายได้ที่จะต้องนำมาคำนวณเพื่อเสียภาษีตามประมวลกฎหมายรัษฎากร